

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат мр Гордана Петковић

Тема *Знамените личности породице Ћирић из Сремских Карловаца*

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ	
1.	Датум и орган који је именовео комисију
2.	12.02. 2016. Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду
3.	Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Др Александар Касаш, редовни професор за ужу научну област Историја модерног доба, 03.04.2006. Филозофски факултет у Новом Саду – ментор Др Слободан Бјелица, ванредни професор за ужу научну област Историја модерног доба, 28.03. 2013, Филозофски факултет Нови Сад. Др Биљана Шимуновић Бешлин, ванредни професор за ужу научну област Историја модерног доба, 29.05. 2014, Филозофски факултет Нови Сад Др Горан Васин, доцент за ужу научну област Историја модерног доба, 28.03.2013, Филозофски факултет Нови Сад. Др Гордана Дракић, ванредни професор за ужу научну област Историја државе и права, 01.06.2015, Правни факултет Нови Сад.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ	
1.	Име, име једног родитеља, презиме: мр Гордана (Стеван) Петковић
2.	Датум рођења, општина, република: 29. 03.1972. Смедерево, СР Србија
3.	Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 18.12. 2009. Нови Сад, СР Србија, Политичка делатност Стевана Ћирића од 1934. до 1939. године.
4.	Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Историја
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:	
<i>Знамените личности породице Ћирић из Сремских Карловаца</i>	

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Пролог: Уводне напомене (1-8) ГЕНЕОЛОГИЈА ПОРОДИЦЕ ЋИРИЋ (9), Исидор Ћирић (1844-1893)-патријаршијски и народно-црквени секретар (12), Школовање и песништво (12-17), Народно-црквени и патријаршијски секретар (18-21), Народно-црквени сабори (1874-1893), (22-34), Саборски одбор (35-37), Приватни живот (38-46) и Милан Ћирић (1845 1931)-Окружни протопрезвитер новосадски (47-49). Друга глава: ИРИНЕЈ ЋИРИЋ (1884-1955)-ЕПИСКОП ТИМОЧКИ И БАЧКИ, Школовање и монашење (51-58), Епископ Тимочки (59-74), Епископ бачки (75-97), Мисија у Поткарпатској године Русији (98-107), Ангажовање у мађународним црквеним покретима (108-141), Ратне године (142-163), Хуманитарни рад епископа бачког Иринеја и црквених општина Епархије бечке током рата (164-178), Послератне године (179-189), Последње године (190-200) и Књижевник, сликар и преводилац (201-203). III СТЕВАН ЋИРИЋ-МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ И ПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОЛАВИЈЕ, Школовање и рад у Карловачкој гимназији (205-209), Почетак политичке каријере (210-214), Министар просвете у Влади Богољуба Јефтића (215-232), Председник Народне скупштине (233-269), Југословенска радикална заједница у Новом Саду (270-282), Рад у Интерпарламентарној унији и Парламентарној Малој антанти (283-301), Парламентани избори 1938.(302-309), Министар просвете у Влади Драгише Цветковића (310-337), Друштвена делатност (338-344), Повлачење из политике и ране године (345-349) IV ПРИВАТНИ ЖИВОТ ПОРОДИЦЕ (350-358), ЗАКЉУЧАК (359-364), ПРИЛОЗИ (365-402); ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА (403-414). Рад има десет фотографија.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр Гордане Петковић има обим 414 страница компјутерском техником умноженог основног текста и напомена. Текст дисертације састоји се од уводних напомена у којима аутор више говори о потребама изучавања оваквих породица. Бави се различитим деловањима појединих чланова породице Ћирић-њиховим духовним, политичким и културним деловањем на локалном, али и на решавању националног питања. У раду се кандидаткиња ослања на, пре свега национални значај, њихову улогу у решавању тих питања. Исидор Ћирић (1844-1893) био је преко две деценије патријаршијски и народноцрквени секретар у Ср. Карловцима као најближи патријархов сарадник. Из његовог пера изашле су бројне уредбе које су биле важне за црквено-школску аутономију Срба у Аустро-Угарској. Био је посланик на Хрватском и на Угарском сабору. Бави се и књижевним радом и био члан Матице српске. Супруга му је рано умрла па се он бринуо о малолетним синовима - Ивану (потоњем епископу Иринеју), Владиславу и Стевану. Милан Ћирић (1845-1931) био је дугогодишњи прота Саборне цркве у Н. Саду и окружни протопрезвитер новосадски. Био је члан Патроната ове установе. Био је и члан упрвних тела Епархије бачке. Иринеј Ћирић (1884-1955) се одлучио још у време младости да свој живот проведе служећи цркви. По завршеној московско Духовној академији и одбрањеном докторату на Бечком универзитету замонашио се у манастиру Хопово и постао професор Карловачке богословије. После првог светског

рата изабран је за епископа тимочког и затим бачког. На том положају био је 33 године. Његов рад карактеришу два важна сегмента и то активно учешће у међународним црквеним покретима и учешће у акцији спасавања деце из Шарварског логора. Бавио се и књижевним и преводилачким радом, музиком и сликарством. После Другог светског рата био је у кућном притвору, третиран као издајник и сарадник окупатора. Стеван Ћирић (1886-1955) био је професор Карловачке гимназије, а затим се определио за политику. Био је градски начелник Ср. Карловаца, бански већник Дунавске бановине, народни посланик, министар просвете у владама Богољуба Јефтића и Драгише Цветковића. Био је активан у Интерпарламентарној унији. Повукао се из политике у време формирања Бановине Хрватске 1939. јер није поджравао државе на тај начин. Активан је у многим друштвеним организацијама. За време Другог светског рата доспео је у усташки логор Јадовно и био једини Србин који је из њега изашао. После рата трпео је последице режима нове власти. Кандидаткиња је у уводном делу дисертације истакла да су Ћирићи пореклом из Старог Сивца (данас Сивац), али да су своје, пре свега националне интересе, остварили у Сремским Карловцима. Историјски извори говоре да се породице доселила из околине Врања. Забележено је да је Панта Ћирић био занатлија-кожар, који је дошао на војвођанске просторе у Великом рату. Исидор Ћирић би је један од важнијих Ћирића. Рођен је 8. фебруара 1844. у Старом Сивцу. У Винковачкој гимназији увек је био први у разреду. У Пешти је судирао права, а као стипендиста задужбине митополита Мојсија Путника је докторирао. Као млађи био је активан на књижевном пољу. У Пешти на студијама дружио се са Лазом Костићем, Костом Руварцем, Ставанон В. Поповићем, Илијом Огњановићем и другима. Своје песме објављивао је у Даници, Матици, Вили и Младој Србадији. Његов живот је био обележен његовом службом народно црквеног и патријаршијског секретара Карловачке митрополије и патријаршије тридесет и три године. Био је и посланик на Хрватском сабору за Шимановачки срез. Био је и патријаршијски секретар на многим црквеним саборима у Ср, Карловцима. Кандидаткиња је у свом раду посветила и значајну пажњу и приватном животу Исидора Ћирића. Мању пажњу у свом раду посветила је Милану Ћирићу који се ридио 1845 у Старом Сивцу. Завршивши богословију у Ср. Карловима септембра 1875. изабран је за катихету у Српској гимназији у Новом Саду. Био је парох новосадске цркве све до 1931. Оставио је великог трага у Новосадској гимназији. О епископу тимочком и бачком Иринеју Ћирићу кандидаткиња је највише писала. Иринеј се родио 19. априла - 1. маја 1884. у Ср. Карловцима као друго дете Исидора и Евелине. Крштен је у горњој Карловачкој цркви седам дана по рођењу. Бригу о њима преузимају стриц Милан, новосадски прота. Основну школу похађао је у Ср. Карловцима. Отац и мати су му брзо умрли те са браћом прелази у Нови Сад. Завршивши је основу школу и гимназију у време директоровања Васе Пушибрка. Разредни старешина био му је Тихомир Остојић. Испит зрелости је положио 1902. Школовање је наставио у Русији где је уписао московску Духовну академију. У већини предмета је био одличан или врло добар. Школски друг истина нешто старији од њега био је руски патријарх Алекије I. Дипломирао је 1906. Наставио је студије на Филозофском факултеу у Бечу на групи семитских језика. Докторирао је 1908. Замонашио се у манастиру Хоново

пред Божић 1908. и добио име Иринеј. На Божић, исте године, замонашио га је архимандрит манстира др Аугустин Бошњаковић. Исте године патријарх Лукијан Богдановић рукоположио га је за јерођакона, затим за протођакона 1910. а на Божић 1912. патријаршијског архиђакона. Априла 1909, постављен је за библиотекара Патријаршијске библиотеке у Ср. Карловцима, а у јесен исте године постао је доцент професор Карловачке богословије. Предавао је Библијску повесницу са археологијом. Свето писмо старог завета и Јерменски језик, а његова годишња плата износила је 2.400 круна. На основу објављених радова др Иринеј Ћирић је изабран за ванредног професора 1913. а затим за редовног професора ове школе. Као професор Богословије путовао је 1911. у Свету Гору. На том путу у друштву протођакона Иринеја били су прота Иван Маширевић, катихета Карловачке гимназије, Стефан Илкић, и композитор Исидор Бајић. Следеће године водио је младе богослове на екскурзију у Русију. Међу њима био је богослов Алимпије Поповић који је овај пут записао у својим успоменама. У пролеће 1914. води студенте Бечког универзитета у Доњи Мисир (Египат). Иринеј Ћирић се замонашио у време последњег карловачког митрополита и патријарха Лукијана Богдановића, који га је поставио за библиотекара Патријаршијске библиотеке и за професора Карловачке богословије. Иринеј је тада био патријархов придворни архиђакон. Иринеј Ћирић је доста путовао, посебно у Поткарпску Русију чије становништво је тад било под јурисдикцијом Карловачке митропоје. Боравак овом крају поновиће 1927. као епископ бачки. Да је Иринеј Ћирић био близак сарадник патријархов сведочи и податак да је он ишао у Бад Гастајн када је пронађено тело настрадалог патријарха. Учествовао је у његовој идентификацији и посмртне остаци допремио до Ср. Карловаца. Током Првог светског рата патријаршијски престо је био упражњен, а Карловачком митрополијом је администрирао пакрачки епископ Мирон Николић. За ратни период мало је докумената о раду Иринеја Ћирића. За редовног професора је постављен у исто време када је забран за епископа тимочког почетком јуна 1919. У јесен 1920. изабран је за редовног професора и професора Светог писма Старог завета на новооснованом Богословском факултеу Београд, али није успео да буде предавач. Обновљена Српска патријаршија била је подељена на 27 епархија. Свети архијерејски сабор започео је свој рад у новој држави 11. марта 1919. а завршио 19. јуна исте године. Тада је за епископа тимочког изабран Иринеј Ћирић. На тој дужности био је до 24. новембра 1921. Време у којем је епископ ступио на место Бачке епархије још увек је носило свеже ожилке рата и многе установе епархијске требало је обновити. Епископ Иринеј био је у међуратном периоду, уз епископа Николаја Велимировића, један од поборника богомољачког покрета. Активно је радио на подизању и градњи нових цркава у Бачкој. Епископ Иринеј Ћирић је био ангажован и у више међународних покрета. Окупацијом Мађарске 1941. Бачка је припала тој држави. Епископ је остао на тој дужности. Његова улога посебно је везана за догађаје везане за рацију с почетка 1942. Кандидаткиња је добро приказала његов значај и улогу у тим догађајима. Он је упутио Проглас благочастивој пастви након ликвидације 1.253 жртве од којих 809 Јевреја, 373 Срба, 18 Мађара и 44 припадника осталих националности. Као члан Горњег дома Мађарског парламента био је проморан да ради за мађаске интересе. Акција помоћи деци у Шарварском

логору била је велика, а органиовала је Православна црква. Ослобођењем Иринеј Ћирић дошао је у кућни притвор у којем је био до 16. марта 1946. Последње године провео је уз последице рањавања и напада у Оцацима. Наиме, само неколико месеци по укидању притвора отишао је у ово место како би осветио капелу у парохијском дому. Ту је претучен и испребијан. Од последица напада није се никада опоравио. Умро је после тешке болести 6. априла 1955. у Новом Саду. Кандидаткиња је у дисертацији дала и значајну пажњу књижевнику, сликару и преводиоцу Стевану Ћирићу. Основну школу започео је у Ср. Карловцима, али је после смрти оца наставио у Н. Саду. Матурирао је 1904. са највишом оценом. Студирао је у Бечу историју, а од 1921. и филозофију. После Првог светског рата ради у гимназији у Ср. Карловцима. Крајем 1928. напустио је професорску службу и као члан радикалне странке улази у политику. Био је и бански већник Дунавске бановине и градски начелник Ср. Карловаца. На парламентарним изборима 1931. изабран је за народног посланика. Министар просвете био је у време владе Богољуба Јевтића. Као председник Народне скупштине активно је радио у циљу решавања многих питања, посебно у време Конкордата. Повукао се из политичког живота после склапања Споразума Цветковић-Мачек. Од тада Стеван Ћирић није био активан у политичком животу Краљевине Југославије. Почетак Другог светског рата дочекао је у породичној кући у Ср. Карловцима. Спасо се из Јадовна 1941. године. Умро је 24. јула 1955. У посебној, четвртој глави, кандидаткиња је на десетак страница написала о приватном животу породице. На крају своје докторске дисертације донела је десет докумената који сведоче о раду и карактеру чланова породице Ћирић.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. Политичка делатност Стевана Ћирића од 1934. до 1938. године, Одбрањени магистарски рад.

2. Иринеј Ћирић епископ бачки (1884-1955), Нови Сад 2015,128.

<p>VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Рукопис докторске дисертације мр Гордане Петковић, по мишљењу Комисије је вредан допринос историјској науци и разумевању једног сложеног времена. Он представља значајан допринос историјском сагледавању времену с краја деветнаестог и прве половине двадесетог века. Она је на један коректан начин представила најзначајније личности ове знамените породице. Веома добро је представила, посебно Иринеја Ћирића, епископа бачког. Његову судбину веома добро је приказала, на основу нових архивских докумената. Према изнетим чињеницама кандидаткиња је вредно и добро приказала историјску улогу и значај појединих чланова породице Ћирић. Њихов значај из времена Аустро-Уграске монархије, Краљевине Југославије и социјалистичке Југославије.</p>
<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.</p>
<p>Кандидаткиња је на основу изнетих чињеница показала да је овладала подацима, и на сва постављена питања одговорила. Кандидаткиња је одговорила и на многа питања везана за делатност познатих чланова породице Ћирић из Ср. Карловаца. Добро је приказала живот и рад Исидора Ћирића, као и његових синова Иринеја, епископа тимочког и бачког, као и живот и политичку активност његовог брата Стевана. Закључила је да је породица Ћирић дала значајне личности 19. и 20. века.</p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p>
<p>Комисија сматра и закључује да је кандидат научним приступом проучавања задате теме успео да нам претстави личности из знамените породице Ћирић из Ср. Карловаца. Неки мањи недостаци, посебно неусклађеност синтетичких истраживања по поглављима у дисертацији не умањују научну вредност, а на њих ће Комисија кандидату указати на усменој одбрани. Дисертација нема недостатака.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p>
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<p>- <u>да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана</u></p>
<p>- да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни, односно измени) или</p>
<p>- да се докторска дисертација одбија</p>
<p>Кандидат мр Гордана Петковић одговорила је целовито и свеобухватно на задату</p>

тему, на методолошки узоран и научно и истраживачки веома успешан начин. С обзиром на врло позитиван и повољан суд о високој научној вредности докторске дисертације *Знаменити чланови породице Ћирић из Сремских Карловаца* молимо да Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду поступи према процедури и предложи заказивање њене одбране.

У Новом Саду, 12. април 2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Александар Касаш, редовни професор за ужу научну област Историја модерног доба, Филозофски факултет у Новом Саду – ментор

Др Слободан Бјелица, ванредни професор за ужу научну област Историја модерног доба, Филозофски факултет Н. Сад.

Др Биљана Шимуновић Бешлин, ванредни професор за ужу научну област Историја модерног доба, Филозофски факултет Н. Сад.

Др Горан Васин, доцент за ужу научну област Историја модерног доба, Филозофски факултет у Новом Саду

Др Гордана Дракић, ванредни професор, за ужу научну област Историја државе и права, Правни факултет у Новом Сад

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.